

Ochrana osobních údajů v knihovnách (GDPR)

Bohdana Hladíková

Dnem 25. 5. 2018 vstoupí v účinnost diskutované nařízení Evropského parlamentu a Rady EU č. 2016/679, o ochraně osobních údajů. Nařízením, které je známo pod anglickou zkratkou GDPR (General Data Protection Regulation nebo česky Obecné nařízení o ochraně osobních údajů; dále jen Nařízení), se od tohoto data musí řídit subjekty, které nějakým způsobem zpracovávají osobní údaje, bez ohledu na dosavadní národní právní úpravu. Z Nařízení existují pouze drobné výjimky. Nevztahuje se například na zpracování fyzickou osobou pro výlučně osobní či domácí účely a nechrání data právnických osob.

Je tedy zřejmé, že se nařízení bude týkat i všech knihoven, neboť jsou v nich zpracovávány osobní údaje čtenářů. Ovšem čtenáři to samozřejmě nekončí. Osobní údaje jsou definovány široce jako informace o identifikované nebo identifikovatelné fyzické osobě.^[1] Osobním údajem tak může být například jméno a příjmení, identifikační číslo (rodné číslo), klasická nebo e-mailová adresa, zvláštní prvek fyzické, kulturní, ekonomické, společenské identity, podle které lze fyzickou osobu přímo či nepřímo identifikovat (např. fotografie). Z toho je zřejmé, že osobním údajem zpracovávaným v knihovnách jsou i údaje o zaměstnancích a dobrovolnících, dodavatelích a partnerech (pokud jsou fyzickou osobou) nebo fotografie z akcí, kde je zachycena identifikovatelná fyzická osoba. Uvedený výčet zahrnuje opravdu jen několik příkladů. Podle aktivit provozovaných knihovnou jich může být samozřejmě mnohem více.

Knihovna jako správce osobních údajů musí osobní údaje s pomocí vhodných technických a organizačních prostředků chránit. Prvním krokem, který by každá knihovna měla udělat, je písemně provést analýzu toho, jaká data zpracovává. Při tom je třeba zaměřit se na údaje zpracovávané fyzicky (například v kartotékách) i elektronicky (to mohou být například údaje v knihovním systému nebo třeba složky digitálních fotografií). Nařízení v článku 6 stanovuje několik podmínek, z nichž aspoň jedna musí být splněna, aby šlo o zpracování zákonné. Osobní údaje tak mohou být zpracovávány pouze, pokud je to nezbytné pro: plnění smlouvy včetně opatření přijatých před jejím uzavřením, splnění právní povinnosti správce údajů, ochranu životně důležitých zájmů subjektu údajů nebo jiné fyzické osoby, pro splnění úkolu prováděného ve veřejném zájmu, pro účely oprávněných zájmů správce či třetí strany, pokud nad těmito zájmy nepřevažují zájmy nebo základní práva a svobody subjektu údajů. Šestou možností, kterou nařízení připouští, je zpracování osobních údajů založené na souhlasu.

Souhlas subjektu údajů by měl být svobodný, jednoznačný, aktivní, informovaný, udělený k jednomu nebo více konkrétním účelům a odděleně od ostatních ujednání; zároveň je potřeba, aby byl informován o možnosti souhlas kdykoli odvolat. Pokud jej odvolá a neexistuje žádný další důvod zpracování, musí být osobní údaje vymazány nebo anonymizovány. Prostá formulace, že čtenář souhlasí se zpracováním svých osobních údajů, tedy nestačí. Knihovna by udělení souhlasu měla samozřejmě být schopna doložit. Tuto otázku upravuje článek 7 Nařízení. Pro lepší pochopení problematiky souhlasu je možné doporučit též pokyny pracovní skupiny WP29, které naleznete na stránkách Úřadu pro ochranu osobních údajů.^[2]

S ochranou osobních údajů v knihovnách i se zavedením Nařízení se pojí ještě řada dalších aspektů. Z toho, co již bylo řečeno, je zřejmé, že problematika není jednoduchá a knihovny by jí měly už nyní věnovat pozornost. Snad jim k tomu napomohou i plánované aktivity Národní knihovny ČR v oblasti vzdělávání ke GDPR. Prvním z těchto počínů je doporučení Ústřední knihovnické rady ČR, aby knihovny přesunuly své webové stránky a katalogy pod protokol <https://>. Text doporučení naleznete na stránkách Knihovnického institutu.^[3]

Poslední a zásadní pomůckou vydanou Knihovnickým institutem je Příručka pro knihovny,^[4] která si klade za cíl knihovníky v aplikaci pravidel podpořit.

Pozn.: Pro snadnější přístup k uvedeným materiálům doporučujeme webovou verzi našeho zpravodaje, kde jsou na ně přímé odkazy. Zpravodaj naleznete na stránkách <https://www.svkhk.cz/> v sekci Pro knihovny.

Kontakt na autorku: bohdana.hladikova@svkhk.cz

[1] <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0679&from=EN>

[2] <https://www.uoou.cz/pokyny-pracovni-skupiny-wp29/ds-4728/archiv=0&p1=3938>

[3] http://ipk.nkp.cz/docs/legislativa/Prechodzhhttpnahttps_Doporuceni_UKR_2017.pdf/view

[4] http://ipk.nkp.cz/legislativa/01_LegPod/ochrana-osobnich-udaju/ochrana-osobnich-udaju-prirucka-pro-knihovny

© 2000-2010 Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové · pujcovna@svkhk.cz · knihovna@svkhk.cz